

Az erdélyrészi Mezőség kopárainak befásítása.

Irta: Nagy Zoltán, m. kir. erdőmérnökgyakornok.

Az erdélyrészi Mezőség azon terület, mely északon Dés és Szamosujvár, délen az Aranyos és Marosig, keleten Marosvásárhely, Szászrégen és Teke, nyugaton pedig Kolozsvár és Szamosujvárig terjed.

Alkalmam volt ezen területnek Tordaaranyos vármegyében fekvő marosmenti részeiben megfordulni és az erdélyi róm. kath. státus radnóti alapítványi uradalmához tartozó és Maroslekencze község határában fekvő kopár területet bejárni, melylyel sivárság tekintetében csak a szomszédos Dátos községben lévő és gróf Dégenfeld tulajdonát képező kopár vetekedhetik és azt hiszem, az egész Mezőségen ilyen sivár terület több nincs.

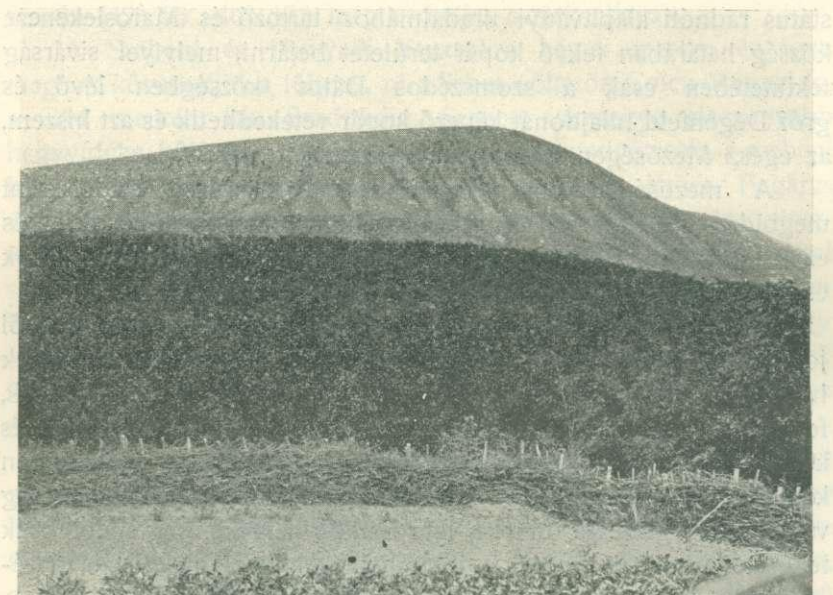
A mezőségi kopárok befásításának kérdése ezidőszert megoldva még nincs és úgy az állam, mint egyes birtokosok — és ezek között az erdélyi róm. kath. státus — által eszközölt fásítások csak kísérleteknek tekinthetők.

A szóban forgó kopár területek a Maros folyó fővölgyéből jobbra eső hegyoldalain Maroslekencze és Marosorbó községek határaiban 300—400 *m* tengerszintfeletti magasságban fekszenek, feltalajuk nagyobb részt cserepes és málófélben levő sárga és kékes-szürke pala, altalajuk pedig már 20—30 *cm* mélységben kemény, réteges pala. Ezen valóban kopár és sivár területeken alig van némi vegetáció, mert a legrosszabb helyeken legfeljebb csak tengődő artemisia (üröm), a jobb helyeken koeleria cristata (tarélys polyvahur) és helyenként stipa (árvalányhaj) található.

Az erdélyi róm. kath. státus tulajdonát képező kopár terület kiterjedése 14930 kat. hold, melyből az 1907. évig mintegy 5 kat. holdon eszközöltettek fásítási kísérletek, míg a többi rész egyelőre legeltetve lett, de tervbe volt véve, hogy 10 év leforgása alatt az egész terület fel fog erdősíttetni. Mivel azonban a kopárok alatti terület legeltetésével kapcsolatosan a kopárokon teljesített ültetések és árokkötések legeltetési kihágások által állandóan veszélyeztetve voltak, már az 1910. évben az egész terület nemcsak hogy legeltetési tilalom alá vétetett, hanem a már kopárosodásnak induló és kevésbé értékes legelőt szolgáltató legelőterületek befásítása is folyamatra vétetett.

Az erdősítési kísérletek azonban nem jártak kellő sikerrel, úgy hogy néhány év óta, a kopár alatti szép és eredményes ültetéseket megvéendő, inkább a vizmosások és árkok megkötésére fordítatik nagyobb gond, sikerült azonban a kopár területből is néhány kisebb területet befásítani.

Az 1. ábra a hóditott terület egyrészét, alant a kiürült és újból bevetett csemetekertet mutatja, a meredek oldalon pedig 20 éves ákáczültetés látható, mely annak idejében olyképen lett

1. ábra. Az erdélyi r. kat. státus radnóti uradalomához tartozó maroslekenyei kopár terület.

foganatosítva, hogy 80 cm mély és 50 cm széles, oda szállított termőfölddel megtöltött ültetőgödrökbe történt az ültetés, ezen ültetési mód azonban nem vált be, mert az eredmény ugyszólván semmi.

A 2. ábrán egy kiásott ákáczcsemete van bemutatva, melynek törzsmagassága 1·10 m, gyökereinek hossza jobbra 3·75 m, balra 3·10 m. Ezen fácskának átmérője a gyökfőn 44—50 mm, a gyökfő felett 10 cm magasságban pedig 32—34 mm volt.

A 3. ábrán bemutatom a kopárnak egy részét a mult évben teljesített kötési munkálatokkal, baloldalt egy benőtt vizmosással. Az árkok és vizmosások közötti részekben az artemisia által borított területek láthatók.

Az erdélyi róm. kath. státus a radnóti uradalmat s azzal együtt ezen kopár területeket is az 1885. évben vásárolá meg a vallás-, tanulmányi és ösztöndíjalapok részére. A szóban forgó

2. ábra. Kiásott ákáczcsemete.

kopárok beerdősítését közgazdaságilag fontosnak tartván, azok beerdősítését már 1888-ban megkezdte. Az erdősítési kísérletek azóta szakadatlanul folynak, az elért eredmény azonban nem áll arányban az anyagi áldozatokkal. A kísérletek hosszú ideig csak ákác, erdei és feketefenyővel történtek, mint egyáltalában mindenütt, hol kopárok befásításáról volt szó. Csak az utolsó években kísérleteztek amerikai és virágos kőris, valamint banksfenyővel és ott, hol sikerült a kopárból területet hódítani, az csak amerikai és virágos kőrissel sikerült, míg az ákác csak tengődik

és pusztuló félben van. A banksfenyőhöz fűzött remények sem valósultak meg, habár abból is van egy pár száz, hároméves, elég mutatós példány.

A tiszta kopáron teljesített erdőművelési munkálatoknál tehát csak mérsékelt sikerről beszélhetünk, számbavehető siker csak a vízmosások és árkok kötésénél, ugyyszólván teljes siker pedig a

3. ábra A maroslekenzei kopár egyik részlete.

kopár alatti, már kopárosodásnak induló legelőterület beerdősítésénél éretett el.

Nézetem szerint a hiba nemcsak a mostoha, humusz nélküli talajban rejlik, hanem a talajban levő valamelyes sóvegyület, vagy mész (szik?) jelenlétében is, mely az ültetést megelőző őszszel felásott, vagy feltört talajon tavasszal annyira kiválik, hogy megszűröl úgy néz ki, mintha vékony hóréteggel volna borítva a terület. Egynéhány elpusztult csemetén észleltem, hogy azok gyökerei ezen só- vagy mészvegyüléssel teljesen el vannak lepve

és ezen körülmény nézetem szerint bizonyára hozzájárul a siker-
telenséghez.

Az erdélyi róm. kath. státus erdőhivatalánál betekintett fel-
jegyzés szerint az 1888—1912. terjedő 25 év alatt úgy a kopáron,
valamint a kopár alatti kopárosodó legelő befásítási költségeire
kiadatott készpénzben 7878.30 K-át.

Felhasználtatott részint saját nevelésü, részint az államtól
kapott csemete:

ákác	238.100 drb.
feketefenyő	73.600 "
erdeifenyő	28 500 "
tölgy	17.037 "
amerikai kőris	17.625 "
virágos kőris	10.000 "
banksfenyő	3000 "
zöldjuhar	1200 "
bálványfa	1000 "
hárs	430 "
vadgesztenye	200 "
törpefenyő	50 "
virginiai boróka	10 "
pinus ponderosa	10 "
összesen	390.762 drb.,

melyeknek ezrét átlagoson 8.— koronával számítva

összes értékük 3126.— K

Végül az árokkötéseknél alkalmazott faanyagok értéke 720.— "

Összes költség 11714.30 K

Az összesen 149.30 kat. holdat véve esik egy holdra 78 K,
de ha csak a hódított területet vesszük számításba, mely ez idő
szerint körülbelül 50—60 kat. holdat tesz ki, akkor egy holdnyi
területnek sikeres beerdősítése kereken 195 koronába került,
ami tényleg nem áll arányban az elért eredménnyel.

A radnóti uradalomban üzem alatt áll ez idő szerint 676.01
kat. hold, melynek átlagos évi tiszta jövedelme mintegy 3000 K
és ha tekintetbe vesszük, hogy a kopárok beerdősítésére 25 év

alatt évenként átlagosan 470 korona lett kiadva, a rendes üzem alatt álló erdők erdőművelési költségeire pedig évenként átlag 350 korona fordítatik, az összes erdőművelési költségek tehát kereken 800 koronára rugnak évenként, akkor megállapítható az is, hogy a radnóti uradalom, illetve az erdélyi róm. kath. státus e tekintetben nem volt szűkkeblű és az erdészeti ágazat jövedelméhez képest tetemes áldozatot hozott és hoz jelenleg is.

Végül megemlítendőnek tartom, hogy vett értesülés szerint az erdélyi róm. kath. státus igazgatótanácsában szőnyegre került azon javaslat, hogy a kérdésben forgó kopár területek kísérleti célokra az államnak hosszabb időre ingyen átbocsáttassanak, mely javaslat elvben el is fogadtatott.

Alig hiszem, hogy az erdélyrészi Mezőségen kísérleti célokra ennél alkalmasabb és háládatosabb terület lenne és ha ezen területen a kísérletek a várt sikerre vezetnének, úgy a Mezőség kopárainak beerdősítési kérdése megoldást nyerne.

HIVATALOS KÖZLEMÉNY.

HIRDETMÉNY

az 1913. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.

75400/I/A/3. sz. — Az erdőőri és vadőri szakvizsgák folyó évi október hó 20-án és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolczon, Kassán, Máramaroszigeten, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszebenben, Temesvárott, Pécsen és Szombathelyen, délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhívatnak mindazok, akik az erdőőri vagy vadőri vizsgát letenni óhajtják, hogy az erre vonatkozó engedély iránt a szükséges kellékek birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket folyó évi szeptember hó 30-ig ahhoz a kir. erdőfelügyelőséghez nyújtják be, amelynek székhelyén vizsgát tenni kívánnak.

Budapest, 1913. évi július hó.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

